

Σκοπός του ποιητή της Οδύσσειας ήταν να ψυχαγωγήσει τους ακροατές του, περιγράφοντας τις περιπέτειες του ήρωά του. Με την ευκαιρία, τραγούδησε και τα κατορθώματα αλλά και τις γενιές (το πούθε κρατούσε η σκούφια τους) άλλων ηρώων είτε αυτοί μετείχαν στον Τρωικό πόλεμο είτε όχι. Έτσι, το όμορφο παραμύθι έγινε πηγή και ιστορικών στοιχείων, με την προϋπόθεση ότι ο ιστορικός είναι σε θέση να ξεχωρίσει τα φανταστικά από τα πραγματικά, τα διογκωμένα από εκείνα που βρίσκονται στη φυσική τους κατάσταση.

Ανάμεσα στα φανταστικά της Οδύσσειας συγκαταλέγονται και οι τόποι όπου οι περιπέτειες του ήρωα διαδραματίστηκαν. Η αναζήτηση για τον εντοπισμό τους ξεκίνησε από την αρχαία εποχή, αν και πολλοί υπήρξαν που έλεγαν ότι ο Όμηρος να διασκεδάσει θέλει κι όχι να διδάξει τους ακροατές του γεωγραφία που είναι βέβαιο ότι και ο ίδιος δεν ήξερε. Η «γεωγραφία» της Οδύσσειας καταγράφεται σε πάνω από εβδομήντα θεωρίες αλλά η σύγχρονη έρευνα θεωρεί ότι οι διάφοροι τόποι είναι φανταστικοί, όλοι «κάπου στη Δύση», με εξαίρεση την χώρα όπου έβοσκαν τα βόδια του Ήλιου, η οποία πρέπει να τοποθετείται «κάπου στην Ανατολή».

Ακόμα και η «υπόθεση του έργου» μοιάζει να είναι δανεισμένη από προγενέστερο έπος όπως άλλωστε κι η «Ιλιάδα». Ένας μύθος που έχει καταγραφεί στην Αίγυπτο τουλάχιστο 1200 χρόνια πριν από την εποχή του Ομήρου, περιγράφει τις μύριες όσες περιπέτειες ενός ναυαγού, που τελικά κατόρθωσε να σωθεί μόνος αυτός. Πολλές από τις περιπέτειες του Οδυσσέα είναι δανεισμένες από αυτόν. Άλλες είναι κοινές με αυτές των Αργοναυτών. Άλλες συμπίπτουν με τα πάθη του Γιλγαμές.

Ο Γιλγαμές θεωρείται ιστορικό πρόσωπο, βασιλιάς της Ουρούκ και του Ερέχ, σημαντικών πόλεων των Σουμερίων, ανάμεσα στα 2700 και 2500 π.Χ. Πέρασε στον θρύλο (όπως και ο Ταμούζ, ο Αδωνης των Σουμερίων). Πιστευόταν απόγονος του Σαμάς Ναπιστίμ, του μόνου που διασώθηκε, όταν οι θεοί έστειλαν τον κατακλυσμό να αφανίσει την ανθρωπότητα. Με τον καιρό, βρέθηκε ήρωας έπους. Αρχικά, εντοπίστηκαν κείμενα γραμμένα στη σφηνοειδή γραφή (δώδεκα επιγραφές στην βιβλιοθήκη του βασιλιά των Ασσυρίων, Ασσυρμπανιμπάλ, του Σαρδανάπαλου των Ελλήνων, που έζησε ανάμεσα στα 668 – 626 π.Χ.) αλλά και μεταφράσεις στη σημιτική ακκαδική (γλώσσα των Βαβυλωνίων και Ασσυρίων) και στην ινδοευρωπαϊκή χιττιτική (γλώσσα των Χιττιτών, λαού που δημιούργησε στην περιοχή της Κεντρικής Ανατολίας ισχυρό κράτος, το οποίο καταλύθηκε τους 13^ο και 12^ο π.Χ. αιώνες). Η παλαιότερη εκδοχή είναι του 1600 π.Χ. Το έπος έχει αποκατασταθεί κατά 60% αλλά αυτό που γνωρίζουμε μοιάζει με πρότυπο για την ανάπτυξη της Οδύσσειας. Όμως οι περιπέτειες

του ήρωά του σε τίποτα δεν συναντούν τα πάθη του Οδυσσέα, πέρα από το ότι και οι δυο περιπλανήθηκαν σε ξένους τόπους.

(τελευταία επεξεργασία, 3 Μαΐου 2022)